

# SAATTEEKSI

Nämä järjestöjen alla esittämät toimet ja kriteerit eivät yksin riitä täyttämään niitä suojelutavoitteita, joihin Suomi on kansainvälisesti sitoutunut, eivätkä pysäyttämään uhanalaistumiskierrettä. Näillä toimilla monimuotoisuuskriisin hallitsematon syventyminen valtion mailla voidaan metsälajien osalta kuitenkin akuutisti estää. Jatkossa on tarkasteltava suojeluverkostoa kokonaisuutena ja aktiivisesti parannettava suojelukohteiden kytkeytyneisyyttä sekä ennallistettava heikentyneitä alueita, erityisesti soita.

Metsät jotka täyttävät esittämämme kriteerit, ovat sellaisia joissa jokainen hakkuu hävittää monimuotoisuutta ja uhanalaista lajistoa. Niiden tunnistamisen ja säästämisen tulisi olisi osa Metsähallituksen päivittäistä toimintaa. Nähdäksemme tehokkaammin tämä hoituisi neutraalin kokonaistarkastelun kautta kuin esimerkiksi OTOna metsäsuunnittelun yhteydessä.

Alla esittämämme kriteerit on ajateltu käyttöön sen ohella että seuraavat asiat hoidetaan kuntoon Metsähallituksen monikäyttömetsissä:

- Lain edellyttämät asiat:

1) Metsähallituksen liiketoimintataseessa olevien Natura-alueiden luontotyyppitys vastaamaan ohjeistusta

2) Suojeltavien lajien elinympäristöjen turvaaminen:

- erityissuojellut lajit

- EU-direktiivilajit, esim. liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat, viitasammakon lisääntymispaikat (vaikka laji kuteekin lammikoissa ja luhdilla, lisääntymis- ja levähdyspaikkaan kuuluu yleensä myös talvehtimispaikkana käytettyä em. kohteiden rantametsää). Jne.

- Metsähallitus Metsätalouden ympäristöoppaan mukaan käsittelyn ulkopuolelle edellytetyt kohteet tulee myös käytännössä saada käsittelyn ulkopuolelle, läpäisyperiaatteella.



## Liite 1. Perustelulehti

### 1. Koko maa

Kriteeri 1): Suomessa on käytössä FSC-standardoimattomia metsiä koskeva FSC Controlled Wood Sourcing -standardi, jonka mukaan FSC-ketjuun toimitettavaa puuta ei ole lupa ostaa metsistä, jotka täyttävät FSC:n mukaisten korkean suojeluarvon alueiden eli High Conservation Value (HCV)- alueiden kriteerit, ja joissa hakkaaminen uhkaksi näitä korkeita suojeluarvoja. Nämä kriteerit ovat yhteneväiset Suomen FSC-standardissa määriteltyjen HCV-alueiden kriteereiden kanssa, ja HCV-luokkia on useita. Vanhojen metsien osalta tämä tarkoittaa sitä, että Controlled Wood –vaatimukset täyttävät hakkuut eivät ole mahdollisia Suomen FSC-standardin HCV c) –luokan kriteerit täyttävissä metsissä, sillä metsänkäsittely ei voi ylläpitää tai parantaa kriteerit täyttävän luonnontilaisen tai sen kaltaisen vanhan metsän suojelun perusteena olevia arvoja, ja Controlled Wood Sourcing –standardi edellyttää em. arvojen ylläpitämistä tai lisäämistä. Tästä kertoo myös se, että yhtenä HCV c) luokan kohteiden kriteerinä on juuri systemaattisen modernin metsätalouden aiheuttamien muutosten puuttuminen tai vähäisyys..

Kriteeri 2): Ei kaivanne erillisiä perusteluita.

Kriteeri 3) Sekä Euroopan komissio että Eurooppa-neuvosto painottavat luonnontilaisten ja vanhojen (luonnontilaisten kaltaisten) metsien kartoittamisen ja suojelun tarvetta Euroopan laajuisesti. Luonnontilaisen kaltaisen metsän määritelmä on tässä otettu parhaista käytettävissä olleista kirjallisuusviitteistä.

- Euroopan unioni (2015) määrittelee vanhat metsät seuraavasti:

*“Old growth forest stands are stands in primary or secondary forests that have developed the structures and species normally associated with old primary forest of that type.”*

-Metsää on yleisesti pidettävä luonnontilaisen kaltaisena, jos siellä aiemmasta ihmistoiminnasta huolimatta esiintyy useita luonnontilaisen metsän rakennepiirteitä. Näitä voivat olla esimerkiksi lahoppuusto, vanhat lehti- tai havupuut, palanut puuaines, puuston erirakenteisuus tai latvusaukkoisuus (Syrjänen ym. 2016) sekä puuston satunnainen tilajakauma ja, kuten ylläkin todetaan, luonnontilaisen metsän lajiston (esim. uhanalaiset ja silmälläpidettävät metsälajit sekä vanhan metsän indikaattorilajit) esiintyminen.

-Luonnontilaisen kaltainen metsä on havupuumetsissä vähintään varttunutta kasvatusmetsää. Seka- ja lehtipuumetsissä luonnontilaisen kaltainen puusto voi olla kehitysvaiheeltaan nuorempaa. Ajan kuluessa viljelymetsä tai tavanomaisin kasvatushakkuin käsitelty metsä voi kehittyä luonnontilaisen kaltaiseksi, kun viljelystä tai edellisestä hakkuusta on riittävän pitkä aika ja metsään on ehtinyt muodostumaan luonnontilaisen kaltaisuutta osoittavia piirteitä. Säännöllisin hakkuin käsitellyt metsät eivät ole luonnontilaisen kaltaisiksi katsottavia. (Metsäkeskus 2018)

### 2. METSO-painopistealue

Kriteerit: 1), 2) ja 3): Valtion ei ole kokonaistaloudellisesti järkevää hakata sellaisia jo omistamiaan METSO-kriteerit täyttäviä kohteita, jotka yksityisessä omistuksessa ollessaan hankittaisiin suojelun piiriin täyttää valtion maksamaa korvausta vastaan. Neljää hehtaaria on yleisesti pidetty tällaisen kohteen pinta-alan alarajana (kriteeri 3). Pienempiäkin kohteita hankitaan, mikäli ne esimerkiksi rajoittuvat jo suojeltuihin kohteisiin (kriteeri 2). METSO-I-kriteeriluokan kohteet, jotka edustavat näiden suojelualueiksi hankittavien metsien ehdotonta parhaimmista, ovat valmiiksi valtion omistuksessa ollessaan niin arvokkaita, että niiden tulee olla toiminnan ulkopuolella kaikissa tapauksissa (kohta 1).

Kriteeri 4): Lajistollisesti arvokkaiden metsien suojeleminen on ensiarvoisen tärkeää, jos metsäluonnon monimuotoisuuden köyhtyminen halutaan pysäyttää. METSO-ohjelman yleisissä valintaperusteissa (Syrjänen ym. 2016) todetaan näin:

*“Kaikki uhanalaisten, silmälläpidettävien tai muiden taantuneiden lajien esiintymät lisäävät aina METSO-ohjelmalla turvattavien elinympäristöjen arvoa ja kohteen soveltuvuutta ohjelmaan. Kohteet, joissa elää useita uhanalaisia tai silmälläpidettäviä lajeja, ovat erityisen arvokkaita.”*

Näin olleen lajistotieto on huomioitava jo kriteerien 1-3 yhteydessä. Koska yleisen valintaperusteen täytyminen ei kuitenkaan suoraan nosta kohdetta kriteeriluokkaan I tai II, on tässä katsottu tarpeelliseksi tarkentaa lajistokohteiden turvaamisen kriteereitä.

Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöopas (Kaukonen ym. 2018) toteaa valtakunnallisesti uhanalaisten lajien suojelusta seuraavaa:

*”Elinvoimaiset uhanalaisten lajien esiintymät säästetään. Elinvoimainen esiintymä rajataan lajiasiantuntijan ja Metsätalouden yhteistyönä siten, että laji voi säilyä paikalla pitkällä tähtäimellä. Tällöin selvitetään, että esimerkiksi lahoppuuresurssia tai haapaa on aluetasolla tarjolla riittävästi tai reunavaikutus ei ole liian voimakas.*

*Lajin elinympäristövaatimusten perusteella päätetään, millaisia rajoituksia esiintymä aiheuttaa metsätaloudelle. Mikäli lajin vaatimaa elinympäristöä on laajemminkin metsämaisemassa, on pyrittävä turvaamaan lajin säilymisen kannalta olennaiset metsäkuviot tai rakennepiirteet.*

*Jos lajin säilymisen kannalta olennaisia metsän rakennepiirteitä, esimerkiksi sopivaa lahoppuuta, ei tulevaisuudessa pystytä turvaamaan, esiintymää ei välttämättä pidetä merkittävänä, ja rajaukseksi riittää pelkän esiintymän säästäminen.”*

Silmälläpidettävien (NT) lajien yhteydessä ympäristöoppaassa todetaan edelleen: *”Mikäli kohteelta on havaittu useita silmälläpidettäviä tai puutteellisesti tunnettuja lajeja ja kohteella on muita monimuotoisuuden kannalta tärkeitä rakennepiirteitä, harkitaan esiintymispaikan säästämistä luontokohteena.”*

Kriteerin mukaiset kirjaukset ovat siis käytännössä olemassa, ne pitää vain viedä käytäntöön.

Kriteeri 5) METSO-painopistealueella suojelun toteuttamisen haasteena on pirstoutunut metsäomistus, jossa ekologisesti arvokkaimpien yhtenäisten kokonaisuuksien säilyttäminen onnistuu käytännössä vain valtion ja joidenkin suurmaanomistajien omistamissa metsissä. Myös näillä lajistoarvoilla todennetuilla arvokohteiden kokonaisuuksilla osa sijainniltaan kriittisistä metsistä jää usein tämän kriteeristön ulkopuolelle. Siten nämä poikkeuksellisen arvokkaat kohteet pirstoutuisivat ja niiden ekologinen arvo heikkenisi merkittävästi. Kirjauksella varmistetaan huolellinen suunnittelu ja osallistaminen kohteilla, joiden poikkeuksellisen suuret luontoarvot on pitävästi osoitettu.

## Kirjallisuus

Euroopan komissio 2020. Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. EU Biodiversity Strategy for 2030. Bringing nature back into our lives. [pdf] Saatavilla [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-annex-eu-biodiversity-strategy-2030\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-annex-eu-biodiversity-strategy-2030_en.pdf) [luettu 16.10.2020]

Euroopan Unioni 2015. Natura 2000 and Forests, part I-II [pdf]. Termit määrittelevä liite. Saatavilla <https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Final%20Guide%20N2000%20%20Forests%20Part%20I-II-Annexes.pdf> [luettu 16.10.2020]

Kaukonen, M., Eskola, T., Herukka, I., Karppinen, H., Karvonen, L., Korhonen, I., Kuokkanen P. ja Ervola, A. (toim.) 2018: Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöopas. 130 s. Saatavilla <https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/mt/MH-ymparistoopas-2019.pdf> [luettu 24.10.2020]

Metsäkeskus 2018. Tulkintasuosituksia metsälain 10§:n tarkoittamien erityisen tärkeiden elinympäristöjen rajaamisesta ja käsittelystä [pdf]. Saatavilla <https://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/metsalain-10-pykala-kohteiden-tulkintasuositus.pdf> [luettu 16.10.2020]

Suomen FSC-yhdistys 2011. Suomen FSC-standardi. Saatavilla <https://fi.fsc.org/fi-fi/sertifointi/metssertifointi/suomen-fsc-standardi> [luettu 24.10.2020]

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016. Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016-2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016. Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö. Saatavilla [http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74890/YMra\\_17\\_2016.pdf?sequence=1](http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74890/YMra_17_2016.pdf?sequence=1) [luettu 16.10.2020].